

УКРАЇНЬСЬКА МОВА ЯК ПОЛЕ ПРОТИСТОЯННЯ НЕГАТИВНОМУ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОМУ ВПЛИВУ АГРЕСОРА

УДК55.233.2:811.161.2'272

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2026.351441>

Юрій Юрчак, старший викладач кафедри загальновійськових дисциплін
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9506-3228>

Сергій Сінкевич, кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри загальновійськових дисциплін
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5838-2177>

УКРАЇНЬСЬКА МОВА ЯК ПОЛЕ ПРОТИСТОЯННЯ НЕГАТИВНОМУ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОМУ ВПЛИВУ АГРЕСОРА

У статті розглянуто українську мову на заняттях із загальновійськової підготовки як одну з ключових мішеней та водночас ресурсів інформаційно-психологічної протидії в умовах гібридної й інформаційної війни. З'ясовано, що агресор використовує мовне питання антагоністично для конструювання наративів "свій-чужий", легітимізації насильства, захисту російськомовних, підризу довіри до державних інституцій і деморалізації суспільства. Окреслено психологічні механізми впливу мовних атак: індукцію сорому та страху помилки, провокування гніву та взаємної підозри, формування самообмеження у публічній комунікації, розмивання групової солідарності та готовності до взаємної підтримки. Історично простежено інструменталізацію мовної галузі через адміністративні заборони, контроль друку й освіти, що створювало дефіцит українського мовлення й спрощувало маніпуляції.

Важливою є інтеграція мовної складової до системи протидії негативному інформаційно-психологічному впливу. Запропоновано такі педагогічні умови: моделювання комунікаційних ситуацій інформаційного тиску, віпрацювання чітких відповідей без ескалації, формування групової підтримки та вироблення внутрішніх стандартів взаємодії. У вітчизняних дослідженнях підкреслюється значення цілеспрямованої підготовки до протидії інформаційно-психологічному впливу в умовах інформаційної війни, що може бути адаптовано і до мовного виміру стійкості.

Визначено комплекс заходів із протидії негативному інформаційно-психологічному впливу: правову легітимізацію державної мови, стратегічні комунікації та контрнарративи, розвиток медіаграмотності, інституційні стандарти "об'єкт-об'єктної" взаємодії під час загальновійськової підготовки, а також інтеграцію мовного компонента інформаційної стійкості до підготовки військовослужбовців Сил оборони України.

Ключові слова: інтеграція; негативний інформаційно-психологічний вплив; протидія; система; українська мова.

Літ. 13.

Yuriy Yurchak, Senior Lecturer of the Combined Military Disciplines Department,
Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the
State Border Guard Service of Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9506-3228>
Serhiy Sinkevych, Ph.D. (Pedagogy), Professor,
Professor of the Combined Military Disciplines Department,
Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the
State Border Guard Service of Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5838-2177>

THE UKRAINIAN LANGUAGE AS A FIELD OF RESISTANCE TO THE NEGATIVE INFORMATIONAL AND PSYCHOLOGICAL INFLUENCE OF THE AGGRESSOR

The article examines the Ukrainian language in general military training classes as one of the key targets and, at the same time, resources for information and psychological counteraction in the context of hybrid and information warfare. It has been established that the aggressor uses the language issue antagonistically to construct narratives of "us versus them", legitimize violence, protect Russian speakers, undermine trust in state institutions, and demoralize society. The psychological mechanisms of influence of linguistic attacks are outlined: induction of shame and fear of error, provocation of anger and mutual suspicion, formation of self-restraint in public communication, erosion of group solidarity, and readiness for mutual support. The instrumentalization of the language sector through administrative bans and control of the press and education is traced historically, which created a deficit of Ukrainian speech and facilitated manipulation.

In practice, modules on media literacy and critical thinking regarding language manipulation, training on communication de-escalation and psychological safety support, exercises on recognizing and neutralizing provocative "language cases," and protocols for responding to manifestations of linguistic discrimination and coordinated hate in educational institutions.

It is important to integrate the linguistic component into the system of counteracting negative informational and psychological influence. The following pedagogical conditions are proposed: modeling communication situations of

informational pressure, practicing clear responses without escalation, forming group support, and developing internal standards of interaction. Domestic studies emphasize the importance of targeted training to counteract informational and psychological influence in conditions of information warfare, which can be adapted to the linguistic dimension of resilience.

A set of measures to counteract negative informational and psychological influence has been identified: legal legitimization of the state language, strategic communications and counter-narratives, development of media literacy, institutional standards of "object-object" interaction during general military training, as well as integration of the language component of information resilience into the training of servicemen of the Armed Forces of Ukraine.

Keywords: *integration; negative informational and psychological influence; counteraction; system; Ukrainian language.*

Постановка проблеми. Українська мова в умовах збройної агресії та гібридної війни виступає не лише засобом комунікації, але й індикатором ідентичності, солідарності та легітимності публічної позиції. У такій ситуації мова стає об'єктом і водночас інструментом інформаційно-психологічного протистояння, оскільки вплив на мову дозволяє змінювати структуру довіри в суспільстві, керувати емоційними реакціями та провокувати розкол [12].

Під інформаційно-психологічним протистоянням у цій роботі розуміємо сукупність комунікативних, організаційних і психологічних дій сторін конфлікту, спрямованих на зміну установок, емоційних станів і поведінкових моделей цільових груп у власних інтересах. Відповідно негативний інформаційно-психологічний вплив – це цілеспрямована діяльність, що спрямована на підірвання довіри, послаблення мотивації та згуртованості, формування викривлених уявлень і спонукання до рішень, вигідних агресору. У статті авторським колективом враховано термін “мовні атаки” – комплекс дій у публічній і цифровій комунікації, які активують психологічні тригери та поляризують суспільство. Такі практики корелюють із моделями високої інтенсивності пропаганди [4].

Актуальність проблеми, що розглядається, зумовлена тим, що агресор системно використовує мовну тему для легітимізації бойових дій (фактично – великомасштабних терористичних актів) на території незалежної держави.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Теоретичну основу становлять праці про соціально-психологічні підходи до ідентичності Г. Таджфел, Дж. Тернер [5]. Для пояснення механізмів сучасних інформаційних операцій і пропагандистських технологій використано напрацювання Г. Почепцова, а також огляди аналітики з протидії дезінформації та стратегічних комунікацій (зокрема, напрацювання NATO StratCom COE). Історичний контекст формування української ідентичності та мовної політики розглянуто з урахуванням праць С. Плохія та Ю. Шевельова. Нормативно-правовий вимір сучасної мовної політики та інформаційної безпеки інтерпретовано крізь призму чинних законодавчих актів України.

Мовне питання аналізується як політико-культурний маркер, що впливає на соціальні розмежування та політичні орієнтації; зокрема, емпіричні

дослідження В. Кулика демонструють зв'язок мовної ідентичності з політичними “лініями поділу” в Україні [2]. Паралельно розвиваються підходи до вивчення мовних ідеологій і практик “культурної корекції”, запропоновані Л. Біланюк, які пояснюють, як норми й уявлення про “правильність” можуть використовуватися для дисциплінування мовців і конструювання ієрархій [1]. У ширшому історико-культурному полі над проблемою мовного престижу й мовної політики працювали також Ю. Шевельов, С. Плохій, С. Єсельчик, А. Вілсон, П.-Р. Магочій та інші дослідники мовних питань.

Окремий блок становлять дослідження інформаційних воєн і психологічних операцій, у яких мова розглядається як носій смислів, що підлягають спеціальному конструюванню та тиражуванню в масовій комунікації (зокрема у працях Г. Почепцова) [8]. Для розуміння конкретних маніпулятивних технологій агресора у кризові періоди важливими є аналітичні матеріали фахових центрів стратегічних комунікацій (зокрема NATO StratCom COE й ін.), у яких зафіксовано типові прийоми (маркування, інверсія ролей, псевдоплюралізм, віктимізація) й їхній психологічний ефект на цільові аудиторії. Нормативно-правовий і стратегічний вимір протидії розкривають конституційні та законодавчі засади мовної політики, а також державні документи інформаційної безпеки, які виступають фундаментом для розвитку стратегічних комунікацій і підвищення стійкості суспільства до впливів противника.

Мета статті – здійснити аналіз особливостей використання української мови як поля інформаційно-психологічного протистояння негативному інформаційно-психологічному впливу агресора; уточнити ключові поняття та психологічні механізми впливу; простежити історичну тривалість обмежувальних практик та їхню трансформацію до сучасних технологій маніпуляції; окреслити ресурси суспільної й інституційної протидії; запропонувати прикладну модель протидії для освітнього середовища та безпекового сектору.

Виклад основного матеріалу. У конфліктах сучасності мова є ціллю впливу (її статус, норми, галузі застосування) і каналом впливу (через мовні маркери передаються оцінки, ярлики, емоційні коди). Атакуючи мовні практики, агресор отримує можливість впливати на базові психологічні потреби – належність, повагу, безпеку – та керувати

поведінковими стратегіями різних верств населення. У публічній комунікації це проявляється як знецінення мовця, демонстративне “виправлення” з приниженням, нав’язування “престижної” норми, що нібито автоматично визначає компетентність.

Мовний вимір інформаційної війни працює не лише через політику й медіа, але й через щоденну комунікацію. Типовими інструментами є провокативне “виправлення”, висміювання, демонстративне ігнорування української мови у сервісах, нав’язування хибної ієрархії “правильного/неправильного” мовлення та підміна змісту формою. Психологічний ефект таких дій полягає в індукції сорому й напруги, підвищенні страху публічної помилки, появи уникання (мовчання, перехід на іншу мову, звуження кола комунікації), що безпосередньо знижує суб’єктність і готовність до відкритої взаємодії. Для агресора це зручний канал поляризації: мовна тема перетворюється на тригер емоцій, на якому легше запускати конфліктні сценарії у спілнотах.

Маніпулятивні наративи агресора вибудовуються за принципом психологічної економії: складні історичні та правові питання редукуються до простих ярликів та емоційних схем, які легко повторювати в медіа та соціальних мережах. Типовими є прийоми “інверсії ролей” (агресор як “захисник”), “віктимізації”, псевдоплюралізму та лабелінгу, що створюють уявлення про “природну” ієрархію мов і груп. Такі прийоми мають не стільки переконати, скільки розхитати довіру й підштовхнути населення до взаємної підозри.

На наших землях інституційний тиск на українську мову виявлявся у формі адміністративних обмежень на друк, освіту та публічне вживання. Валуєвським циркуляром 1863 р. обмежувався друк значної частини україномовних видань, створюючи бар’єри для формування легітимної публічної сфери української мови [11]. У довгостроковій перспективі такі рішення звужували комунікативні домени, підривали престиж українського мовлення та створювали підґрунтя для подальших маніпуляцій, коли мову подавали як “недоречну” або “непотрібну” в державних і професійних контекстах.

Емським указом 1876 р. посилено контроль над культурною інфраструктурою: обмежено друк і ввезення українських книжок, а також певні публічні практики, через які мова набуває модерного статусу. У психологічному вимірі це означало блокування “каналів престижу”: українська мова витіснялася з доменів, що формують відчуття соціального успіху та компетентності [7].

У сучасній інформаційній війні використовується історична тяглість обмежень як матеріал для маніпуляцій: противник намагається подати мовне питання як “внутрішню суперечку”, “штучний конфлікт” або “дискримінацію”, підмінюючи

причинно-наслідкові зв’язки та розмиваючи відповідальність за насильство. Саме тому історико-психологічний аналіз є необхідним елементом протидії: він повертає контекст і дозволяє розпізнавати повторювані схеми впливу.

Протидія негативному інформаційно-психологічному впливу в мовній сфері є неможливою без чіткої легітимізаційної основи. Конституція України закріплює державний статус української мови й обов’язок держави забезпечувати її розвиток і функціонування в усіх галузях суспільного життя, що знімає потребу “виправдовувати” українську в публічному просторі та визначає правові засади для реагування на дискримінаційні практики [8].

У Законі України “Про забезпечення функціонування української мови як державної” деталізовано ці засади й зафіксовано стандарти мовної політики у публічних сферах. Для інформаційно-психологічного протистояння це важливо тим, що зменшує простір для спекуляцій щодо “невизначеного статусу” мови, а також дозволяє різним інституціям вибудовувати зрозумілі правила комунікації, сервісу й підтримки мовців, не перетворюючи мовну тему на конфліктогенний ресурс [9].

Цифрове середовище радикально підсилює психологічний ефект мовних атак: приниження та висміювання тиражуються, перетворюються на меми, підтримуються “фермами” коментарів і координованими мережами поширення. Ключова мета таких кампаній – не діалог, а емоційна дестабілізація та зниження довіри. Аналітичні узагальнення NATO StratCom COE демонструють, що маніпулятивні техніки (повторення, замовчування контексту, лабелінг, псевдоплюралізм, віктимізація) системно застосовуються для деморалізації та розколу суспільств у періоди російсько-української кризи та війни [3].

Мовна тема зручна для таких операцій, бо вона торкається щоденного досвіду та самооцінки, а отже швидко активізує афекти. Якщо людина відчуває сором за “помилку”, їй простіше нав’язати позицію самообмеження; якщо група свариться через мовні маркери, їй солідарність послаблюється, а увага відволікається від реальних загроз. Таким чином, мовна взаємодія стає частиною ширшого поля когнітивного впливу.

Історично українське суспільство виробляло форми самоорганізації, які відновлювали публічність української мови через практику: культурно-освітні ініціативи, мережі читання, видавничі проєкти, педагогічні спільноти. У сучасних умовах цю функцію частково виконують цифрові спільноти практики та мовні клуби, що створюють безпечні середовища для допущення помилок і навчання.

Ключовим психологічним ефектом у таких кейсах стає механізм сорому й самообмеження, який агресор підсилює повторенням меседжів про “не-

придатність”, “штучність” або “конфліктність” української мовної норми. Унаслідок цього частина людей звужує використання української у “ризикових” ситуаціях (офіційні звернення, робота, публічні виступи), що послаблює видимість української у публічній сфері й підживлює хибний образ “нормальності” домінування іншої мови.

Для прикладного рівня доцільно розглядати протидію негативному інформаційно-психологічному впливу у мовній сфері як системний цикл із чотирьох взаємопов’язаних етапів: профілактика, розпізнавання, реагування та відновлення. Такий підхід дозволяє перейти від ситуативних реакцій до керованої організаційної практики.

Запропонований цикл протидії передбачає комплексний підхід: профілактику (формування мовної та медіаграмотності, стандарти поважної взаємодії), розпізнавання (виявлення маніпулятивних наративів, ознак координації й масового повторення), реагування (контрнарративи, фактчек, модерація, підтримка постраждалих від комунікативної агресії), а також відновлення (повернення довіри, нормалізація української мови в публічній сфері, розширення практик взаємопідтримки). У мовному вимірі важливо, щоб протидія не зводилася до “каральних” підходів, а забезпечувала б психологічну безпеку та мотивацію до комунікації.

Реагування має індивідуальний (коректне окреслення меж), груповий (солідарна підтримка мішені атаки) й інституційний рівні (модерація, етичні процедури, публічне підтвердження політики поваги). Відновлення спрямоване на повернення суб’єктності: наставництво, супервізія, середовища безпечної практики, фіксація малих успіхів і підсилення довіри.

З огляду на зростання інтенсивності інформаційних впливів, підготовка фахівців, які працюють у середовищі підвищеного ризику (державний сектор, освіта, безпека), має включати мовний компонент інформаційної стійкості. Це означає розвиток здатності комунікувати впевнено, без самоцензури, зберігаючи коректність і контроль емоцій навіть у провокаційних ситуаціях.

У рамках державної політики така підготовка узгоджується з підходами Стратегії інформаційної безпеки України, яка орієнтує на розвиток стійкості до дезінформації та посилення стратегічних комунікацій як інструментів захисту суспільства від ворожих впливів [10].

На практиці доцільно включати: (1) модулі з медіаграмотності та критичного мислення щодо мовних маніпуляцій; (2) тренінги з комунікаційної деескалації та підтримки психологічної безпеки; (3) вправи з розпізнавання та нейтралізації провокаційних “мовних кейсів”; (4) протоколи реагування в установах (школа/університет/підрозділ) на прояви мовної дискримінації та координованого хейту.

У межах підготовки майбутніх фахівців безпечного сектору особливо важливою є інтеграція мовної складової до системи готовності до протидії негативному інформаційно-психологічному впливу. Педагогічні умови забезпечення цього процесу визначено такі: моделювання комунікаційних ситуацій інформаційного тиску, відпрацювання чітких відповідей без ескалації, формування групової підтримки та вироблення внутрішніх стандартів взаємодії. У вітчизняних дослідженнях акцентується на значенні цілеспрямованої підготовки до протидії інформаційно-психологічному впливу в умовах інформаційної війни, що може бути адаптовано і до мовного виміру стійкості [13].

Окремою лінією виступає формування культури психологічної безпеки та поважної комунікації у середовищах навчання й служби. Її принципи: коректне наставництво (підказувати без приниження), фокус на змісті повідомлення, а не на пошуку “помилки”, запобігання мовним провокаціям, швидке припинення хейту/тролінгу, підтримка новачків у переході на українську. Це підсилює довіру в колективах і зменшує вразливість до сценаріїв розколу.

Висновки. Українська мова є одним із найчутливіших полів інформаційно-психологічної протидії, оскільки поєднує комунікацію з ідентичністю, соціальним статусом. Агресор використовує мовну тему як канал негативного інформаційно-психологічного впливу через нав’язування маніпулятивних наративів, підміну понять, інверсію ролей, цифрові кампанії поляризації та комунікативну агресію у повсякденних взаємодіях. Психологічні ефекти таких атак проявляються у зростанні тривожності, сорому, взаємної підозри, самообмеженні у публічній комунікації та послабленні групової згуртованості. Ключовою відповіддю є системна протидія, що поєднує правові й організаційні рішення зі стратегічними комунікаціями, контрнарративами, розвитком мовної медійної грамотності та підтримкою психологічної безпеки.

У сучасному цифровому середовищі мовна самоорганізація та відповідальні інституційні практики стають важливими чинниками інформаційної стійкості та психологічної безпеки, зменшуючи вразливість до маніпуляцій і сприяючи суспільній консолідації.

Перспективи подальших досліджень. Доцільними є такі: емпіричні дослідження впливу мовних провокацій і наративів агресора на психологічну стійкість різних груп (здобувачі освіти, військовослужбовці, держслужбовці).

ЛІТЕРАТУРА

1. Bilaniuk L. Contested Tongues: Language Politics and Cultural Correction in Ukraine. Ithaca : Cornell University Press, 2005. 230 p.

2. Kulyk V. Language and identity in Ukraine after Euro-maidan. Thesis Eleven. 2018. Vol. 148(1). P. 107–123. DOI: <https://doi.org/10.1177/0725513618796270>.
3. NATO Strategic Communications Centre of Excellence, Center for International Studies. The manipulative techniques of the Russian information campaign against Ukraine. Riga : NATO StratCom COE, 2015. URL: <https://stratcomcoe.org/publications/the-manipulative-techniques-of-the-russian-information-campaign-against-ukraine/154> (дата звернення: 19.12.2025).
4. Paul C., Matthews M. The Russian “Firehose of Falsehood” Propaganda Model: Why It Might Work and Options to Counter It. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2016. URL: <https://www.rand.org/pubs/perspectives/PE198.html> (date of access: 19.12.2025).
5. Tajfel H., Turner J.C. The social identity theory of intergroup behavior. In: Psychology of Intergroup Relations / eds. S. Worchel, W.G. Austin. Chicago : Nelson-Hall, 1986. P. 7–24.
6. Емський указ. Повний текст. URL: <https://movahistory.org.ua/index.php/Емськийуказ>. (дата звернення: 19.12.2025).
7. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-vr> (дата звернення: 19.12.2025).
8. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. Київ: Вид-во “Києво-Могилянська академія”, 2015. 497 с.
9. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2704-19> (дата звернення: 19.12.2025).
10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року “Про Стратегію інформаційної безпеки” : Указ Президента України від 28.12.2021 № 685/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/685/2021> (дата звернення: 19.12.2025).
11. Циркуляр міністра внутрішніх справ П.А. Валуєва Київському, Московському і Петербурзькому цензурним комітетам від 18 (30) липня 1863 р. URL: <https://hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1863%2806%2930.Valuev.cirkulyar.php> (дата звернення: 19.12.2025).
12. Юрчак Ю.М. Шляхи формування готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до протидії негативному інформаційно-психологічному впливу у полоні противника. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2 (37) (2024), 37 с. DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v37i2>.
13. Юрчак Ю. Експериментальне дослідження підготовки майбутніх офіцерів прикордонників до протидії негативному інформаційнопсихологічного впливу на особовий склад. *Молодь і ринок*, 2025 № 2 (234), С. 118–125. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.324544>
1. Bilaniuk, L. (2005). *Contested Tongues: Language Politics and Cultural Correction in Ukraine*. Ithaca : Cornell University Press, 230 p. [in English].
2. Kulyk, V. (2018). Language and identity in Ukraine after Euromaidan. Thesis Eleven. Vol. 148(1). pp. 107–123. DOI: <https://doi.org/10.1177/0725513618796270>. [in English].
3. NATO Strategic Communications Centre of Excellence, Center for International Studies. The manipulative techniques of the Russian information campaign against Ukraine. Riga : NATO StratCom COE, 2015. Available at: <https://stratcomcoe.org/publications/the-manipulative-techniques-of-the-russian-information-campaign-against-ukraine/154> (Accessed 19 Dec. 2025). [in English].
4. Paul, C. & Matthews, M. (2016). The Russian “Firehose of Falsehood” Propaganda Model: Why It Might Work and Options to Counter It. Santa Monica, CA: RAND Corporation. Available at: <https://www.rand.org/pubs/perspectives/PE198.html> (Accessed 19 Dec. 2025). [in English].
5. Tajfel, H. & Turner, J.C. (1986). The social identity theory of intergroup behavior. In: Psychology of Intergroup Relations / eds. S. Worchel, W.G. Austin. Chicago : Nelson-Hall. pp. 7–24. [in English].
6. Emskyi ukaz [Ems Decree]. Available at: <https://mova.history.org.ua/index.php/Emskyiukaz>. (Accessed 19 Dec. 2025). [in Ukrainian].
7. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine dated 06/28/1996 No. 254k/96-VR]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-vr> (Accessed 19 Dec. 2025). [in Ukrainian].
8. Pocheptsov, H. (2015). *Suchasni informatsiini viyny [Modern Information Wars]*. Kyiv, 497 p. [in Ukrainian].
9. Pro zabezpechennia funktsionuvannia ukrainskoi movy yak derzhavnoi : Zakon Ukrainy vid 25.04.2019 № 2704-VIII [On Ensuring the Functioning of the Ukrainian Language as the State Language: Law of Ukraine dated 04/25/2019 No. 2704-VIII]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2704-19> (Accessed 19 Dec. 2025). [in Ukrainian].
10. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 15 zhovtnia 2021 roku “Pro Stratehiu informatsiinoi bezpeky” : Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 28.12.2021 № 685/2021 [On the Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated October 15, 2021 “On the Information Security Strategy”: Decree of the President of Ukraine dated 12/28/2021 No. 685/2021]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/685/2021> (Accessed 19 Dec. 2025). [in Ukrainian].
11. Tsyrkuliar ministra vnutrishnikh sprav P.A. Valueva Kyivskomu, Moskovskomu i Peterburzkomu tsenzurnym komitetam vid 18 (30) lipnia 1863 r. [Circular of the Minister of Internal Affairs P.A. Valuyev to the Kyiv, Moscow and St. Petersburg Censorship Committees dated July 18 (30), 1863]. Available at: <https://hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/1863%2806%2930.Valuev.cirkulyar.php> (Accessed 19 Dec. 2025). [in Ukrainian].
12. Yurchak, Yu.M. (2024). Shliakhy formuvannia hotovnosti maibutnikh ofitseriv-prykordonnnykiv do protyidii nehatyvnomu informatsiino-psykholohichnomu vplyvu u poloni protyvyuka [Ways of forming the readiness of future border guard officers to counteract negative informational and psychological influence in enemy captivity]. *Collection of scientific works of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Series: pedagogical sciences*. No. 2 (37), Khmelnytskyi, 37 p. DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v37i2>. [in Ukrainian].
13. Yurchak, Yu. (2025). Eksperymentalne doslidzhennia pidhotovky maibutnikh ofitseriv prykordonnnykiv do protyidii nehatyvnomu informatsiino-psykholohichnoho vplyvu na osobovyi sklad [Experimental study of training future border guard officers to combat negative informational and psychological influence on personnel]. *Youth & market*, No. 2 (234), pp. 118–125. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.324544> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 22.12.2025

Прийнято до друку: 24.02.2026

Опубліковано: 23.03.2026